Rättsfallssamlingen

TRIBUNALENS DOM (tredje avdelningen i utökad sammansättning)

den 1 februari 2017 *

”Utomobligatoriskt skadeståndsansvar — Precisionsgraden hos ansökan — Prövning i sak — Artikel 47 i stadgan om de grundläggande rättigheterna — Rimlig frist för dom — Ekonomisk skada — Ränta på icke erlagt bötesbelopp — Kostnader för bankgaranti — Ideell skada — Orsakssamband”

I mål T-479/14,

**Kendrion NV**, Zeist (Nederländerna), inledningsvis företrätt av advokaterna P. Glazener och T. Ottervanger, därefter av advokaten T. Ottervanger,

sökande,

mot

**Europeiska unionen**, företrädd av Europeiska unionens domstol, inledningsvis företrädd av A. Placco, därefter J. Inghelram och E. Beysen,

svarande,

med stöd av

**Europeiska kommissionen**, företrädd av T. Christoforou, S. Noë och P. van Nuffel, samtliga i egenskap av ombud,

intervenient,

angående en talan med stöd av artikel 268 FEUF med yrkande om ersättning för den skada som sökanden anser sig ha lidit till följd av den långa handläggningstiden vid tribunalen i det mål som gav upphov till dom av 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667),

meddelar

TRIBUNALEN (tredje avdelningen i utökad sammansättning),

sammansatt av ordföranden S. Papasavvas, samt domarna I. Labucka, E. Bieliūnas (referent), V. Kreuschitz och I. S. Forrester,

justitiesekreterare: handläggaren G. Predonzani,

efter den skriftliga delen av förfarandet och förhandlingen den 20 juli 2016,

* Rättegångsspråk: nederländska.

följande

## Dom

### I. Bakgrund till tvisten

1 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 22 februari 2006 väckte sökanden, Kendrion NV, talan mot kommissionens beslut K(2005) 4634 av den 30 november 2005 om ett förfarande enligt artikel [101 FEUF] (ärende COMP/F/38.354 – Industrisäckar) (nedan kallat beslut K(2005) 4634). Sökanden yrkade i första hand att tribunalen helt eller delvis skulle ogiltigförklara beslutet, eller i andra hand, upphäva eller sätta ned de böter som den ålagts genom ovannämnda beslut.

2 Genom dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667), ogillade tribunalen denna talan.

3 Genom ansökan som inkom den 26 januari 2012 överklagade sökanden tribunalens dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667).

4 Genom dom av den 26 november 2013, Kendrion/kommissionen (C-50/12 P, EU:C:2013:771), ogillade domstolen detta överklagande.

### II. Förfarandet och parternas yrkanden

5 Genom ansökan som inkom till tribunalens kansli den 26 juni 2014 väckte sökanden förevarande talan mot Europeiska unionen, företrädd av Europeiska unionens domstol.

6 Genom särskilda handlingar som inkom till tribunalens kansli den 8 september 2014 framförde Europeiska unionens domstol invändningar om rättegångshinder enligt artikel 114.1 i tribunalens rättegångsregler av den 2 maj 1991.

7 Genom beslut av den 6 januari 2015, Kendrion/Europeiska unionen (T-479/14, ej publicerat, EU:T:2015:2), ogillade tribunalen invändningen om rättegångshinder framställd av Europeiska unionens domstol, samt förordnade att beslut om rättegångskostnader skulle meddelas senare.

8 Genom ansökan som inkom till domstolens kansli den 17 februari 2015 överklagade Europeiska unionens domstol beslutet av den 6 januari 2015, Kendrion/Europeiska unionen (T-479/14, ej publicerat, EU:T:2015:2). Överklagandet registrerades under målnummer C-71/15 P.

9 Genom beslut av ordföranden på tribunalens tredje avdelning av den 2 mars 2015 vilandeförklarades, på begäran av Europeiska unionens domstol, förfarandet i förevarande mål i avvaktan på att domstolen slutligt avgjort målet C-71/15 P, EU-domstolen/Kendrion.

10 Genom domstolens beslut av den 18 december 2015, EU-domstolen/Kendrion (C-71/15 P, ej publicerat, EU:C:2015:857), avskrevs målet.

11 Efter det att förfarandet i förevarande mål återupptogs begärde kommissionen genom handling som inkom till tribunalens kansli den 15 januari 2016 att få intervenera till stöd för de yrkanden som Europeiska unionens domstol framställt.

12 Den 16 februari 2016 inkom Europeiska unionens domstol med en svar sinlaga.

13 Den 17 februari 2016 beslutade tribunalen att hänskjuta förevarande mål till den tredje avdelningen i utökad sammansättning.

14 Den 2 mars 2016 beslutade tribunalen att en andra skriftväxling inte var nödvändig. Som en åtgärd för processledning enligt artikel 89 i tribunalens rättegångsregler förelade tribunalen dessutom Europeiska unionens domstol att ange om den hade begärt och erhållit tillstånd av sökanden och av kommissionen för att kunna lägga fram vissa handlingar i bilagorna till svaromålet som tillhörde det mål som gav upphov till dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667) (nedan kallad mål T-54/06).

15 Genom beslut den 15 mars 2016, Kendrion/Europeiska unionen (T-479/14, ej publicerat, EU:T:2016:196), beviljade ordföranden för tribunalens tredje avdelning i utökad sammansättning kommissionens ansökan om intervention till stöd för EU-domstolens yrkanden och anförde att kommissionen har de rättigheter som föreskrivs i artikel 116.6 i tribunalens rättegångsregler av den 2 maj 1991.

16 Den 18 mars 2016 besvarade Europeiska unionens domstol den ovan i punkt 14 nämnda frågan. Den yrkade att tribunalen i första hand skulle fastställa att den inte behöver begära och erhålla tillstånd från sökanden och kommissionen för att kunna lägga fram de handlingar som tillhör mål T-54/06 och, i andra hand, att tillstånd hade beviljats implicit av sökanden och kommissionen. Europeiska unionens domstol har i tredje hand begärt att dess svar behandlas som en begäran om åtgärder för processledning som framställts för att tribunalen ska förordna om att handlingarna i mål T-54/06, och särskilt de handlingar som bifogats svaromålet, ska inges i förevarande mål.

17 Den 4 april 2016 beslutade ordföranden för tribunalens tredje avdelning i utökad sammansättning för det första att ur akten hämta de handlingar som fanns i bilagorna till svaromålet som ingetts i förevarande mål och som tillhörde mål T-54/06. Beslutet motiverades dels med att Europeiska unionens domstol varken hade begärt eller beviljats tillstånd av parterna i mål T-54/06 för att kunna lägga fram ovannämnda handlingar, dels med att den inte hade begärt att få tillgång till akten i det målet enligt artikel 38.2 i rättegångsreglerna. För det andra beslutade ordföranden för tribunalens tredje avdelning i utökad sammansättning i enlighet med artikel 88.3 i rättegångsreglerna att uppmana sökanden att ta ställning till den begäran om åtgärder för processledning som Europeiska unionens domstol hade framställt i tredje hand i sitt ovan i punkt 16 nämnda svar av den 18 mars 2016.

18 Den 12 april 2016 yrkade sökanden att tribunalen ska fatta beslut med beaktande av de två parternas intressen och den processuella komplexiteten av den begäran som Europeiska unionens domstol framställt.

19 Den 11 maj 2016 fastställde tribunalen att det för att förbereda förevarande mål för avgörande och avgöra målet med hänsyn till saken i målet krävdes att handlingarna i mål T-54/06 görs tillgängliga. Som en åtgärd för processledning enligt artikel 89 i rättegångsreglerna, beslutade tribunalen således att handlingarna i mål T-54/06 skulle tillföras handlingarna i förevarande mål.

20 Den 17 juni 2016 begärde Europeiska unionens domstol att handlingarna i mål T-54/06 skulle delges.

21 Den 28 juni 2016 begärde tribunalen att sökanden skulle inge en vissa handlingar och ställde en fråga till denna som skulle besvaras under förhandlingen.

22 Parterna utvecklade sin talan och svarade på tribunalens muntliga frågor vid förhandlingen den 20 juli 2016.

23 Sökanden har yrkat att tribunalen ska

— förplikta unionen att för den ekonomiska skada som åsamkats betala ett belopp på 2 308 463,98 euro, eller i vart fall ett belopp som tribunalen finner rimligen kan beviljas sökanden,

— förplikta unionen att för den ideella skada som åsamkats i första hand betala ett belopp om 11 050 000 euro, eller i andra hand, ett belopp om 1 700 000 euro, eller i vart fall, i tredje hand, ett belopp som fastställts av parterna i enlighet med de villkor som uppställts av tribunalen, eller i vart fall ett rimligt belopp som fastställs av tribunalen,

— från och med den 26 november 2013 lägga till ränta med en rimlig räntesats som ska fastställas av tribunalen på det skadestånd som ska betalas, och

— förplikta unionen att ersätta rättegångskostnaderna.

24 Europeiska unionens domstol har, med stöd av kommissionen, yrkat att tribunalen ska

— i första hand ogilla yrkandet om ersättning för påstådd ekonomisk skada, då det är ogrundat, och fastställa att det inte kan tas upp till prövning, och under alla förhållanden ogilla yrkandet om ersättning för påstådd ideell skada, då det är ogrundat,

— i andra hand, ogilla yrkandet om ersättning för påstådd ekonomisk skada, då det är ogrundat och tillerkänna sökanden ersättning för påstådd ideell skada med ett belopp om 5 000 euro, och

— förplikta sökanden att ersätta rättegångskostnaderna.

## III. Rättslig bedömning

### A. Prövning i sak

25 Europeiska unionens domstol har gjort gällande att ansökan är otydlig och saknar precision vad avser arten av och omfattningen av den påstådda skadan. Beskrivningen av den ideella skadan är ytterst vag och bygger på en förväxling mellan den ekonomiska skadan och den ideella skadan.

26 Enligt artikel 21 första stycket i stadgan för Europeiska unionens domstol, jämförd med artikel 53 första stycket i samma stadga, och artikel 44.1 c i rättegångsreglerna av den 2 maj 1991, ska ansökan innehålla uppgifter om föremålet för talan och en kortfattad framställning av grunderna för denna. Dessa uppgifter ska vara så klara och precisa att svaranden kan förbereda sitt försvar och att tribunalen kan pröva talan, i förekommande fall utan att ha tillgång till andra uppgifter. I syfte att säkerställa rättssäkerheten och en god rättskipning kan en talan endast tas upp till sakprövning om de väsentliga, faktiska och rättsliga, omständigheter som talan grundas på, åtminstone kort men på ett konsekvent och begripligt sätt, framgår av innehållet i själva ansökan. För att uppfylla dessa krav ska en ansökan om ersättning för skada som påstås ha vållats av en av unionens institutioner innehålla uppgifter som gör det möjligt att fastställa det agerande som sökanden lägger institutionen till last och skälen till att han anser att det finns ett orsakssamband mellan detta agerande och den skada som han påstår sig ha lidit samt arten och omfattningen av denna skada (se dom av den 7 oktober 2015, Accorinti m.fl./ECB, T-79/13, EU:T:2015:756, punkt 53 och där angiven rättspraxis).

27 Det ska i detta avseende för det första understrykas att sökandens argumentation visserligen är kortfattad vad avser arten av den ideella skada som den påstår sig ha lidit. Argumentationen förefaller dock tillräcklig mot bakgrund av samtliga förklaringar och hänvisningar i ansökan.

28 Sökanden har bland annat anfört att den är ”ett företag som är noterat på värdepappersbörsen vars upp- och nedgångar noggrant följs inte bara av företagets anställda utan även av pressen, investerare och dess kunder”. Sökanden har anfört att dess rykte har skamfilats i onödan.

29 Sökanden har vidare gjort gällande att de ytterligare åren av osäkerhet har haft en negativ inverkan på förtagets förvaltning, investeringar, attraktionskraft och strategi. Sökanden har tillagt att denna osäkerhet även orsakade dess anställda och bolagsledningen, som utsattes för stora spänningar, ideell skada.

30 Denna tvetydighet som har kritiserats av Europeiska unionens domstol vad gäller förhållandet mellan den påstådda ideella skadan och eventuella ekonomiska skador ska prövas i samband med bedömningen av huruvida ansökan om skadestånd för den påstådda ideella skadan är välgrundad, och framför allt kriterierna för utvärdering och ersättning av sistnämnda.

31 Sökanden har för det andra vad gäller omfattningen av den påstådda ideella skadan framhållit att den ideella skada som den åberopat per definition inte kan fastställas exakt. Sökanden har vidare erinrat om att det sammanhang i vilket tvisten ingår, således tvistens och företagets art, ska beaktas vid fastställandet av den påstådda ideella skadan. Sökanden har slutligen bedömt sin skada enligt en metod vars relevans ska prövas i samband med bedömningen av om ansökan är välgrundad.

32 Ansökan är således tillräckligt klar och precis och sökanden har inlämnat tillräckliga uppgifter för att arten och omfattningen av den påstådda ideella skadan ska kunna bedömas. Dessa uppgifter har följaktligen möjliggjort för Europeiska unionens domstol att försvara sig och för tribunalen att pröva förevarande talan.

33 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska EU-domstolens invändning om rättegångshinder underkännas.

### B. Prövning i sak

34 Enligt artikel 340 andra stycket FEUF ska unionen, vad beträffar utomobligatoriskt ansvar, ersätta skada som orsakats av dess institutioner eller av dess anställda under tjänsteutövning, i enlighet med de allmänna principer som är gemensamma för medlemsstaternas rättsordningar.

35 Enligt domstolens fasta praxis framgår det av artikel 340 andra stycket FEUF att unionens utomobligatoriska skadeståndsansvar och rätten till ersättning för skada förutsätter att ett antal villkor är uppfyllda, nämligen att det handlande som läggs institutionen till last är rättsstridigt, att det verkligen föreligger en skada och att det finns ett orsakssamband mellan handlandet och den åberopade skadan (dom av den 29 september 1982, Oleifici Mediterranei/EEG, 26/81, EU:C:1982:318, punkt 16, och dom av den 9 september 2008, FIAMM m.fl./rådet och kommissionen, C-120/06 P och C-121/06 P, EU:C:2008:476, punkt 106).

36 Om ett av dessa villkor inte är uppfyllt ska talan ogillas i sin helhet utan att det är nödvändigt att pröva de andra villkoren för unionens utomobligatoriska skadeståndsansvar (dom av den 14 oktober 1999, Atlanta/Europeiska gemenskapen, C-104/97 P, EU:C:1999:498, punkt 65, se även, för ett liknande resonemang, dom av den 15 september 1994, KYDEP/rådet och kommissionen, C-146/91, EU:C:1994:329, punkt 81). Unionsdomstolen är vidare inte skyldig att pröva villkoren i någon viss bestämd ordning (dom av den 18 mars 2010, Trubowest Handel och Makarov/rådet och kommissionen, C-419/08 P, EU:C:2010:147, punkt 42, se även, för ett liknande resonemang, dom av den 9 september 1999, Lucaccioni/kommissionen, C-257/98 P, EU:C:1999:402, punkt 13).

37 Sökanden har i förevarande fall för det första gjort gällande att förfarandets varaktighet i mål T-54/06 överskred kravet på iakttagande av en rimlig frist för dom (nedan kallad rimlig frist för dom). Sökanden har för det andra gjort gällande att den till följd därav lidit skada som måste ersättas.

### *1. Påståendet att en rimlig frist för dom i mål T-54/06 har överskridits*

38 Sökanden har i första hand gjort gällande att domstolen redan i dom av den 26 november 2013, Kendrion/kommissionen (C-50/12 P, EU:C:2013:771), slog fast att villkoret om en tillräckligt klar överträdelse av en rättsregel som har till syfte att ge enskilda rättigheter var uppfyllt vad gäller handläggningstiden i mål T-54/06. Det krävs således ingen närmare prövning av kriterierna för bedömning om huruvida fristen för dom är rimlig eller en tillämpning av dessa i förevarande mål.

39 Sökanden har för det andra gjort gällande att en frist på två år och sex månader i mål T-54/06 var en rimlig frist för dom, eftersom tribunalen är en internationell instans, vilket innebär en viss komplexitet, bland annat på grund av språkreglerna. I förevarande fall motiverar emellertid inte någon omständighet en handläggningstid som är längre än två år och sex månader. Eftersom handläggningstiden i mål T-54/06 var fem år och nio månader har den rimliga fristen för dom överskridits med tre år och tre månader.

40 Europeiska unionens domstol har genmält att sökandens argument ska underkännas.

41 Den har för det första erinrat om att det enligt dom av den 26 november 2013, Kendrion/kommissionen (C-50/12 P, EU:C:2013:771), ankommer på tribunalen att pröva en sådan talan som den i förevarande mål och bedöma om villkoren för utomobligatoriskt ansvar för unionen är uppfyllda.

42 För det andra har sökandens påstående att handläggningstiden i de mål som avser tillämpning av konkurrensrätten enbart är rimlig om den inte varar längre än två år och sex månader inte något samband med de faktiska förfarandena vid tribunalen, såsom framgår av den genomsnittliga handläggningstiden för förfaranden vid tribunalen som fastställts under perioden 2006–2015 i den typen av mål. Den tid som förflöt mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet i mål T-54/06 överskred endast med 16 månader den genomsnittliga handläggningstiden i detta skede av förfarandet som fastställts under perioden 2007–2010 i de mål som avsåg tillämpningen av konkurrenslagstiftningen.

43 För det tredje ska framför allt frågan huruvida handläggningstiden är rimlig bedömas med hänsyn till de särskilda omständigheterna i varje enskilt ärende och i synnerhet med hänsyn till om det föreligger onormalt långa inaktiva perioder. Den sammanlagda handläggningstiden i förfarandet och den tid som förflöt mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet i mål T-54/06 motiveras således av omfattningen av målen som avser tillämpningen av konkurrensrätten, av den omständigheten att talan i femton parallella mål hade anhängiggjorts på sex olika språk mot beslut K(2005) 4634 och av den flerspråkiga miljö i vilken Europeiska unionens domstol är verksam. Dessutom ska den begränsade mandatperioden för domare och den långvariga sjukskrivningen för en av ledamöterna i den avdelning som tilldelats mål T-54/06 beaktas.

44 Det ska i detta avseende framhållas att det i artikel 47 andra stycket i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna bland annat föreskrivs att ”[v]ar och en har rätt att inom skälig tid få sin sak prövad i en rättvis och offentlig rättegång och inför en oavhängig och opartisk domstol som har inrättats enligt lag”.

45 En sådan rättighet vars förekomst hade bekräftats innan stadgan om de grundläggande rättigheterna trädde i kraft i form av en allmän unionsrättslig princip ansågs vara tillämplig i en talan vid domstol mot ett kommissionsbeslut (se dom av den 16 juli 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/kommissionen, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punkt 178 och där angiven rättspraxis).

46 I förevarande mål framgår av en detaljerad undersökning av akten i mål T-54/06, som domstolen framhöll i dom av den 26 november 2013, Kendrion/kommissionen (C-50/12 P, EU:C:2013:771), att handläggningstiden i mål T-54/06, som uppgick till cirka fem år och nio månader, inte kan motiveras av någon av omständigheterna i målet.

47 För det första rörde mål T-54/06 en tvist om huruvida det förelåg en överträdelse av konkurrensreglerna och enligt rättspraxis är det grundläggande kravet på rättssäkerhet för de ekonomiska aktörerna samt målsättningen att säkerställa att konkurrensen inte snedvrids på den inre marknaden av avsevärt intresse, inte enbart för klaganden själv och för dess konkurrenter, utan även för utomstående, på grund av det stora antalet berörda personer och de ekonomiska intressen som står på spel (dom av den 16 juli 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/kommissionen, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punkt 186).

48 För det andra förflöt i mål T-54/06 cirka tre år och tio månader, det vill säga 46 månader, mellan dels avslutningen av det skriftliga förfarandet i samband med att kommissionen ingav dupliken den 19 februari 2007, dels inledandet av den muntliga delen av förfarandet den 30 november 2010.

49 Under den perioden sammanfattade tribunalen bland annat parternas argument, förberedde målen för avgörande, gjorde en faktisk och en rättslig bedömning av tvisterna och förberedde det muntliga förfarandet. Den tid som förflöt beror således framför allt på tvistens komplexitet och på parternas uppträdande och uppkomsten av rättegångsfrågor under förfarandet.

50 När det gäller tvistens komplexitet ska det inledningsvis erinras om att talan i mål T-54/06 hade väckts mot ett beslut som antagits av kommissionen om ett förfarande enligt artikel 101 FEUF.

51 Såsom emellertid framgår av akten i mål T-54/06, är mål som avser kommissionens tillämpning av konkurrensrätten mer komplexa än andra typer av mål, bland annat med hänsyn till omfattningen av det angripna beslutet och av handlingarna i ärendet och av nödvändigheten av att göra en detaljerad bedömning av talrika och invecklade faktiska omständigheter som ofta är utsträckta i tid och rum.

52 En varaktighet på 15 månader mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet är således i princip rimlig för att handlägga mål som avser tillämpningen av konkurrenslagstiftningen, som mål T-54/06.

53 Dessutom ska den omständigheten beaktas att talan mot beslut K(2005) 4634 hade väckts i flera mål.

54 Det är i princip nödvändigt att handlägga de mål i vilka talan väckts mot samma beslut som antagits av kommissionen med tillämpning av unionens konkurrenslagstiftning parallellt, även när målen inte har förenats. Den parallella handläggningen motiveras bland annat av att målen sammanhänger med varandra och av behovet av att säkerställa en konsekvent bedömning av dessa och att ge ett konsekvent svar.

55 Den parallella handläggningen av mål som är förenade med varandra kan följaktligen motivera en förlängning med ytterligare en månad för varje förenat mål av perioden mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet.

56 I förevarande fall hade talan väckts i 15 mål mot beslut K(2005) 4634. En sökande återkallade emellertid sin talan mot beslutet (beslut av den 6 juli 2006, Cofira-Sac/kommissionen, T-43/06, ej publicerat, EU:T:2006:192). I två mål i vilka talan väckts mot beslut K(2005) 4634 meddelades dom av den 13 september 2010, Trioplast Wittenheim/kommissionen (T-26/06, ej publicerad, EU:T:2010:387), och dom av den 13 september 2010, Trioplast Industrier/kommissionen (T-40/06, EU:T:2010:388).

57 Under dessa förhållanden motiverade handläggningen av de tolv övriga målen i vilka talan väckts mot beslut K(2005) 4634 en förlängning av förfarandet med elva månader i mål T-54/06.

58 En varaktighet på 26 månader (15 månader plus 11 månader) mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet var följaktligen rimlig för handläggningen av mål T-54/06.

59 Slutligen motiverar inte komplexiteten vad gäller de faktiska och de rättsliga omständigheterna och förfarandet i målet längre handläggningstider i förevarande fall. Det ska i detta avseende bland annat påpekas att förfarandet under tidsperioden mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet i mål T-54/06 varken avbröts eller försenades av att tribunalen vidtog någon som helst form av åtgärd för processledning.

60 Vad gäller parternas agerande och uppkomsten av rättegångsfrågor under förfarandet i mål T-54/06 har den tid som förflöt mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet i mål T-54/06 inte på något sätt påverkats av ett sådant agerande eller av uppkomsten av sådana frågor.

61 Med hänsyn till omständigheterna i mål T-54/06, tyder den tidsperiod på 46 månader som förflöt mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet på att det föreligger omotiverat inaktiva perioder på 20 månader i målet.

62 För det tredje har vid granskningen av akten i mål T-54/06 inte några omständigheter framkommit av vilka slutsatsen kan dras att det förelåg omotiverat inaktiva perioder, dels mellan den dag då ansökan ingavs och den dag då dupliken ingavs, dels mellan inledandet av den muntliga delen av förfarandet och meddelandet av dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667).

63 Förfarandet i mål T-54/06 som avslutades genom dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667), innebär följaktligen ett åsidosättande av artikel 47 andra stycket i stadgan om de grundläggande rättigheterna, eftersom det överskrider en rimlig tidsfrist för dom med 20 månader, vilket utgör en tillräckligt klar överträdelse av en unionsbestämmelse som syftar till att ge enskilda rättigheter.

### *2. Den påstådda skadan och förekomsten av ett orsakssamband*

64 Enligt fast rättspraxis krävs det att skadan ska vara faktisk och säker när skadestånd begärs inom ramen för en talan om utomobligatoriskt ansvar för unionen. Det är klaganden som ska bevisa detta (se dom av den 9 november 2006, Agraz m.fl./kommissionen, C-243/05 P, EU:C:2006:708, punkt 27 och där angiven rättspraxis). Det ankommer på sistnämnda att anföra övertygande bevisning avseende såväl förekomsten som omfattningen av den skada som klaganden åberopat (se dom av den 16 september 1997, Blackspur DIY m.fl./rådet och kommissionen, C-362/95 P, EU:C:1997:401, punkt 31 och där angiven rättspraxis).

65 Av fast rättspraxis följer vidare att villkoret avseende det orsakssamband som krävs enligt artikel 340 andra stycket FEUF förutsätter att det finns ett tillräckligt direkt orsakssamband mellan institutionernas handlande och skadan (dom av den 18 mars 2010, Trubowest Handel och

Makarov/rådet och kommissionen C-419/08 P, EU:C:2010:147, punkt 53, och dom av den 14 december 2005, Beamglow/parlamentet m.fl., T-383/00, EU:T:2005:453, punkt 193, se även, för ett liknande resonemang, dom av den 4 oktober 1979, Dumortier m.fl/rådet, 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 och 45/79, EU:C:1979:223, punkt 21). Det ankommer på sökanden att visa att det föreligger ett orsakssamband mellan det aktuella agerandet och skadan (se dom av den 30 september 1998, Coldiretti m.fl./rådet och kommissionen, T-149/96, EU:T:1998:228, punkt 101 och där angiven rättspraxis).

66 I förevarande fall har sökanden gjort gällande att den lidit ekonomisk och ideell skada till följd av att den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 överskridits.

***a) Den påstådda ekonomiska skadan och förekomsten av ett orsakssamband***

67 Sökanden har gjort gällande att den har lidit ekonomisk skada bestående i de extrakostnader som den haft under perioden mellan den 26 augusti 2010, som är den dag då domstolen borde ha avkunnat dom i målet Kendrion/kommissionen (C-50/12 P, EU:C:2013:771), och den 26 november 2013, som är den dag då domstolen faktiskt avkunnade sin dom. Kostnaden uppgick till 2 308 463,98 euro. Beloppet skulle beräknas enligt följande metod. Först ska dels kostnaderna för de bankgarantier som ställts för att inte omedelbart behöva betala det bötesbelopp som ålagts genom beslut K(2005) 4634 (nedan kallade kostnader för bankgarantier), dels den ränta som erlagts på bötesbeloppet (nedan kallad ränta på bötesbeloppet) tilläggas. Därefter ska från ovannämnda resultat de kostnader som sökanden hade haft om den hade varit tvungen att betala bötesbeloppet den 26 augusti 2010 dras av.

68 Europeiska unionens domstol har för det första gjort gällande att det inte finns ett tillräckligt direkt orsakssamband mellan dels den ekonomiska skada som hänför sig till kostnaderna för bankgarantin och räntan på bötesbeloppet, dels överskridandet av den rimliga fristen för dom. Den ekonomiska skadan är resultatet av sökandens val. Vidare kan ett orsakssamband inte fastställas enbart på grundval av konstaterandet att sökanden, om den rimliga fristen för dom inte hade överskridits, inte hade varit skyldig att betala kostnader för bankgarantier och ränta på bötesbeloppet för den period som motsvarar överskridandet.

69 För det andra kan den ränta som sökanden varit tvungen att betala inte betecknas som skada. Räntan utgör kompensation för att kommissionen inte kunnat förfoga över ett belopp som den hade rätt att förfoga över och det skulle innebära obehörig vinning för sökanden om den hade beviljats skadestånd med ett belopp som motsvarade räntebeloppet. Europeiska unionens domstol har i andra hand gjort gällande att de tabeller som upptagits i bilagan till ansökan inte styrker den ekonomiska skada som sökanden ska ha lidit. Den har vidare anfört att förekomsten och omfattningen av den ekonomiska skadan inte kan fastställas till ett belopp som anses skäligt.

*1) Inledande synpunkter*

70 Det bör påpekas att det i artikel 2 i beslut K(2005) 4634 föreskrevs att de bötesbelopp som ålagts genom det beslutet ska betalas inom tre månader från dess delgivning. I enlighet med artikel 86 i kommissionens förordning (EG, Euratom) nr 2342/2002 av den 23 december 2002 om genomförandebestämmelser för rådets förordning (EG, Euratom) nr 1605/2002 med budgetförordning för Europeiska gemenskapernas allmänna budget (EGT L 357, 2002, s. 1) anfördes i artikel 2 i det beslutet att ränta vid utgången av tremånadersperioden ska betalas automatiskt enligt den räntesats som Europeiska centralbanken tillämpade på sina huvudsakliga refinansieringstransaktioner den första dagen i den månad då detta beslut fattades, med tillägg av 3,5 procentenheter, nämligen 5,56 procent.

71 Enligt artikel 299 första stycket FEUF var beslut K(2005) 4634 verkställbart, eftersom det enligt artikel 2 medförde betalningsskyldighet för sökanden. Dessutom påverkar inte den omständigheten att en talan om ogiltigförklaring väckts mot beslutet i enlighet med artikel 263 FEUF verkställbarheten av beslutet, eftersom talan som förs vid Europeiska unionens domstol inte ska hindra verkställighet enligt artikel 278 FEUF.

72 Genom skrivelse av den 13 december 2005 tillställde kommissionen sökanden beslut K(2005) 4634. I samband härmed påpekade den att om sökanden inleder ett förfarande vid tribunalen eller domstolen skulle några indrivningsåtgärder inte vidtas så länge målet var anhängigt, under förutsättning att två villkor hade uppfyllts innan fristen för betalning löpte ut. Enligt artikel 86.5 i förordning nr 2342/2002 rörde det sig om följande två villkor: För det första ska ränta utgå på kommissionens fordran från förfallodagen om 3,56 procent, för det andra ska en bankgaranti som är godtagbar för kommissionen som såväl omfattar skulden och räntan eller en ökning av skulden ställas innan fristen för betalning löpt ut.

73 Sökanden beslutade att inte omedelbart betala det bötesbelopp som ålagts den och att ställa en bankgaranti med tilläggsränta på 3,56 procent.

74 Det är mot bakgrund av dessa överväganden som tribunalen ska pröva den påstådda ekonomiska skadan och förekomsten av ett orsakssamband mellan skadan och överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06.

*2) Betalning av ränta på bötesbeloppet*

75 För det första ska konstateras att det bötesbelopp som ålagts genom beslut K(2005) 4634 enligt artikel 299 första stycket och artikel 278 FEUF som anförts ovan i punkt 71 skulle betalas till kommissionen trots att en talan om ogiltigförklaring hade väckts mot nämnda beslut. Den ränta om 3,56 procent som ska betalas på bötesbeloppet bör således betecknas som dröjsmålsräta.

76 För det andra har sökanden under förfarandet i mål T-54/06 varken betalat bötesbeloppet eller dröjsmålsränta. Sökanden har under förfarandet i nämnda mål således förfogat över ett belopp som motsvarar bötesbeloppet jämte dröjsmålsränta.

77 Sökanden har emellertid inte inkommit med uppgifter som skulle kunna visa att, under den period som motsvarar överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06, den dröjsmålsränta som betalades till kommissionen senare översteg den fördel som den kunnat erhålla genom att förfoga över beloppet, som motsvarar bötesbeloppet jämte dröjsmålsränta. Sökanden har med andra ord inte visat att den ränta som utgick på bötesbeloppet under den period som motsvarar överskridandet av den rimliga fristen för dom översteg den fördel som den kunnat erhålla av att inte betala bötesbeloppet jämte ränta som förfallit till betalning den dag då den rimliga fristen för dom överskreds och den ränta som förfallit till betalning under den period överskridandet pågick.

78 Den bedömningen påverkas inte av den beräkningsmetod som sökanden föreslagit som består i att från det skadebelopp som sökanden gjort gällande dra av de kostander för bankfinansiering som den hade haft om den hade varit tvungen att betala böter den 26 augusti 2010.

79 Sökanden har inte vid något tillfälle i ansökan gjort gällande, än mindre styrkt, att den varit tvungen att tillgripa finansiering av tredje man för att kunna betala det bötesbelopp som den ålagts genom beslut K(2005) 4634.

80 Mot bakgrund av vad som anförts ovan har det inte visats att sökanden under den period som motsvarar överskridandet av rimlig frist för dom i mål T-54/06 har lidit verklig och säker skada i samband med betalningen av dröjsmålsränta på icke erlagt bötesbelopp. Yrkandet om ersättning för en påstådd skada som åsamkats i detta sammanhang ska således avvisas, utan att det är nödvändigt att bedöma om det orsakssamband som åberopats föreligger.

*3) Betalning av kostnaderna för bankgarantin*

81 Vad för det första gäller den skada som åsamkats framgår av akten att sökanden ställde en bankgaranti och att den under förfarandet i mål T-54/06 betalade kostnaderna för bankgarantin kvartalsvis.

82 Sökanden har följaktligen visat att den har lidit verklig och säker skada till följd av betalningen av kostnader för bankgarantier under den period som motsvarar överskridandet av en rimlig frist för dom i mål T-54/06.

83 Vad för det andra gäller orsakssambandet ska påpekas att om förfarandet i mål T-54/06 inte hade överskridit den rimliga fristen för dom, hade sökanden inte varit tvungen att betala de kostnader som uppstod i samband med ställandet av bankgarantier under den period som motsvarar överskridandet.

84 Det föreligger således ett orsakssamband mellan överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 och den skada som sökanden lidit till följd av att den betalat de kostnader som uppstod i samband med ställandet av bankgarantier under den period som motsvarar överskridandet av den rimliga fristen för dom.

85 Det kan vidare framhållas att det omtvistade beteendet måste vara den avgörande orsaken till skadan (beslut av den 31 mars 2011, Mauerhofer/kommissionen, C-433/10 P, ej publicerat, EU:C:2011:204, punkt 127, och dom av den 10 maj 2006, Galileo International Technology m.fl./kommissionen, T-279/03, EU:T:2006:121, punkt 130, se även, för ett liknande resonemang, dom av den 18 mars 2010, Trubowest Handel och Makarov/rådet och kommissionen, C-419/08 P, EU:C:2010:147, punkt 61). Med andra ord, även när institutionerna eventuellt har bidragit till den skada för vilken ersättning begärs, kan nämnda bidrag vara alltför avlägset på grund av att andra personer är ansvariga, i förevarande fall klagandena (dom av den 18 mars 2010, Trubowest Handel och Makarov/rådet och kommissionen, C-419/08 P, EU:C:2010:147, punkt 59, och beslut av den 31 mars 2011, Mauerhofer/kommissionen, C-433/10 P, ej publicerat, EU:C:2011:204, punkt 132).

86 Det har dessutom redan slagits fast att en påstådd skada som består i kostnader som uppkommit i samband med ställande av bankgarantier som ett företag, som är föremål för sanktionsåtgärder som vidtagits genom ett beslut, som antagits av kommissionen och som senare ogiltigförklarats av tribunalen, har haft, inte är en direkt följd av att beslutet är rättsstridigt, eftersom den skada som uppstått är resultatet av företagets val att ställa en bankgaranti för att inte fullgöra skyldigheten att betala böterna inom den tidsfrist som uppställs i det omtvistade beslutet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 april 2005, Holcim (Deutschland)/kommissionen, T-28/03, EU:T:2005:139, punkt 123, och beslut av den 12 december 2007, Atlantic Container Line m.fl./kommissionen, T-113/04, ej publicerat, EU:T:2007:377, punkt 38).

87 I förevarande fall bör emellertid för det första påpekas att det vid den tidpunkt då sökanden väckte talan i mål T-54/06, den 22 februari 2006, och vid den tidpunkt då den ställde en bankgaranti inte kunde förutses att den rimliga fristen för dom skulle överskridas. Sökanden hade dessutom berättigade skäl att förvänta sig att talan i nämnda mål behandlas inom rimlig tid.

88 För det andra överskreds den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 efter sökandens ursprungliga beslut att ställa en bankgaranti.

89 Omständigheterna i förevarande mål skiljer sig således betydligt från dem som fastställdes i dom av den 21 april 2005, Holcim (Deutschland)/kommissionen (T-28/03, EU:T:2005:139), och i beslut av den 12 december 2007, Atlantic Container Line m.fl./kommissionen (T-113/04, ej publicerat, EU:T:2007:377), som anförts ovan i punkt 86. Sambandet mellan överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 och betalningen av de kostnader som uppstått i samband med ställandet av bankgarantier under den period som motsvarar överskridandet av den rimliga fristen kan således inte, tvärtemot vad Europeiska unionens domstol har hävdat, ha brutits av sökandens ursprungliga beslut att inte omedelbart betala det bötesbelopp som ålagts genom beslut K(2005) 4634 och ställa en bankgaranti.

90 Det finns följaktligen ett tillräckligt direkt orsakssamband mellan överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 och den skada som sökanden lidit till följd av betalning av de kostnader som uppstod i samband med ställandet av bankgarantier under den period som motsvarar överskridandet av nämnda frist.

91 Sökanden har för det tredje gjort gällande att den lidit ekonomisk skada bestående i de extrakostnader som den haft i under perioden mellan den 26 augusti 2010 och den 26 november 2013, det vill säga den dag då domstolen meddelade dom i målet Kendrion/kommissionen (C-50/12 P, EU:C:2013:771) (se punkt 67 ovan).

92 I detta avseende bör för det första noteras att sökanden inom ramen för sin talan har gjort gällande att den rimliga fristen för dom enbart har överskridits i mål T-54/06. Den har således inte åberopat att den rimliga fristen för dom har överskridits till följd av den sammanlagda handläggningstiden i förfarandet i mål T-54/06 med domstolens avgörande av den 26 november 2013, Kendrion/kommissionen (C-50/12 P, EU:C:2013:771).

93 Det har i förevarande fall således enbart konstaterats att förfarandet i mål T-54/06 hade överskridit den rimliga fristen för dom (se punkt 63 ovan).

94 Överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 upphörde när dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667) meddelades.

95 Från och med den 16 november 2011 kunde sökanden således bedöma om den rimliga fristen för dom hade överskridits i mål T-54/06 och den skada som sökanden lidit till följd av betalning av de kostnader som uppstått i samband med ställandet av bankgarantin under den period som motsvarade överskridandet av nämnda frist.

96 Dessutom har sökanden inom ramen för sitt överklagande av den 26 januari 2012 mot dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667), gjort gällande att den oskäligt långa handläggningstiden i mål T-54/06 har haft skadliga konskevenser för sökanden och därför yrkat att de böter som den har ålagts ska nedsättas.

97 Beslut K(2005) 4634 genom vilket sökanden ålades böter blev definitivt först den 26 november 2013 och den möjlighet som kommissionen erbjudit att ställa en bankgaranti upphörde vid den tidpunkten till följd av sökandens beslut att överklaga domen av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667).

98 Betalningen av de kostnader som uppstod i samband med ställandet av bankgarantier efter det att dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667), meddelades, varigenom överskridandet av fristen för rimlig dom i mål T-54/06, upphörde, har följaktligen inte ett tillräckligt direkt orsakssamband med överskridandet, eftersom betalningen av sådana kostnader är ett resultat av sökandens personliga och självständiga val efter nämnda överskridande att inte betala böter, att inte ansöka om uppskov med verkställigheten av beslut K(2005) 4634 och att överklaga ovannämnda dom.

99 Mot bakgrund av vad som anförts ovan följer att det finns ett tillräckligt direkt orsakssamband mellan dels överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06, dels den skada som sökanden lidit innan dom av den 16 november 2011, Kendrion/kommissionen (T-54/06, ej publicerad, EU:T:2011:667) meddelades, som består i betalning av de kostnader som uppstått i samband med ställande av bankgarantier under den period som motsvarar överskridandet av den rimliga fristen.

*4) Bedömning av den ekonomiska skada som orsakats*

100 Det ska för det första erinras om att förfarandets varaktighet i mål T-54/06 överskred den rimliga fristen för dom med 20 månader i målet (se punkt 63 ovan).

101 För det andra har sökanden i ansökan dels gjort gällande att den ekonomiska skada som den har lidit skada består i ” de extrakostnader som uppkom för sökanden under den berörda perioden från den 26 augusti 2010 till den 26 november 2013 (se punkt 67 ovan). Sökanden har dessutom till stöd för sitt yrkande om ersättning lämnat uppgifter om de kostnader för bankgarantier som den haft under den perioden.

102 Med beaktande av skälen till ansökan motsvarar sökandens begäran om ersättning som framställts i det första yrkandet således de kostnader som uppstod från och med den 26 augusti 2010.

103 Det framgår emellertid av unionsdomstolarnas förfaranderegler, särskilt artikel 21 i domstolens stadga och artikel 44.1 i tribunalens rättegångsregler av den 2 maj 1991, att parterna i princip avgör och begränsar tvisten och att unionsdomstolarna inte får döma utöver vad som har yrkats av parterna (ultra petita) (dom av den 10 december 2013, kommissionen/Irland m.fl., C-272/12 P, EU:C:2013:812, punkt 27, och dom av den 3 juli 2014, Electrabel/kommissionen, C-84/13 P, ej publicerad, EU:C:2014:2040, punkt 49).

104 Tribunalen kan således inte frångå sökandens begäran och besluta ex officio att ersätta en skada som orsakats före den 26 augusti 2010, det vill säga en skada som orsakats under en period som tidsmässigt skiljer sig från den under vilken den hävdat att den lidit skada.

105 De kostnader som uppstått för sökanden i samband med ställandet av bankgarantier efter den 16 november 2011 har inte ett tillräckligt direkt orsakssamband med överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 (se punkt 98 ovan).

106 I förevarande fall motsvarar följaktligen den ersättningsbara skadan de kostnader som uppstått för sökanden i samband med ställandet av bankgarantier mellan den 26 augusti 2010 och den 16 november 2011.

107 För det tredje framgår av de handlingar som sökanden lagt fram att kostnaderna för bankgarantier betalades kvartalsvis. Av dessa handlingar framgår även att sökanden mellan den 26 augusti 2010 och den 16 november 2011 hade följande kostnader för bankgarantier:

| Period | Kostnad (euro) |
|---|---|
| 26.8.2010–31.12.2010 | 175 709,87 |
| 31.12.2010–14.3.2011 | 81 382,15 |
| 14.3.2011–31.3.2011 | 18 983,87 |
| 31.3.2011–30.6.2011 | 102 533,99 |
| 30.6.2011–30.9.2011 | 104 603,82 |
| 30.9.2011–31.12.2011 | 105 555,48 |
| Totalt | 588 769,18 |

108 De kostnader som sökanden haft i samband med ställandet av bankgarantier uppgick följaktligen till 588 769,18 euro under perioden mellan den 26 augusti 2010 och den 16 november 2011.

109 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska sökanden tillerkännas en ersättning om 588 769,18 euro för den ekonomiska skada som den lidit till följd av att den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 överskridits som består i betalning av de extrakostnader som uppstått i samband med ställandet av bankgarantier.

### *b) Påstådd ideell skada och förekomsten av orsakssamband*

110 Sökanden har för det första gjort gällande att det enligt rättspraxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna föreligger en stark presumtion som visserligen kan motbevisas om att ett orimligt långvarigt förfarande orsakar ideell skada. Sökanden är dessutom ”ett företag som är noterat på värdepappersbörsen vars upp- och nedgångar följs noggrant, inte bara av dess anställda utan även av pressen, av investerare och dess kunder”. Sökandens rykte har följaktligen skamfilats i onödan. Slutligen har de ytterligare åren av osäkerhet haft en negativ inverkan på förtagets förvaltning, investeringar, attraktionskraft och strategi. Den utdragna osäkerheten har även vållat de anställda och bolagsledningen personlig ideell skada.

111 Sökanden har för det andra anfört att det är svårt att göra en exakt bedömning av den påstådda ideella skadan på grund av dess beskaffenhet. Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna har emellertid framhållit betydelsen av liknande tvister vid bedömningen av skadan. De mål i vilka tribunalen eller domstolen konstaterat att rimlig frist för dom har överskridits och ”i skälig omfattning” har nedsatt det bötesbelopp som ålagts genom ett kommissionsbeslut för överträdelse av unionens konkurrensregler utgör följaktligen bästa referens för att bedöma den ideella skada som åsamkats i förevarande mål.

112 Sökanden har under dessa förhållanden i första hand begärt 11 050 000 euro i ersättning för perioden mellan den 26 augusti 2010 och den 26 november 2013, vilket motsvarar tillämpningen av en procentsats på 10 procent per år som förseningen varar på det bötesbelopp som sökanden ålades genom beslut K(2005) 4634. Sökanden har i andra hand begärt 1 700 000 euro i ersättning, vilket motsvarar 5 procent av det bötesbelopp som sökanden ålades genom beslut K(2005) 4634. Sökanden har i tredje hand begärt att ersättning ska utges med ett belopp som fastställts av parterna på de villkor som fastställts av tribunalen eller i fjärde hand ett rimligt belopp som bestäms av tribunalen.

113 Europeiska unionens domstol har för det första genmält att sökanden inte har framlagt bevis för att det föreligger en ideell skada. Den har erinrat om att det åligger sökanden att framlägga bevis för den skada som den påstått. Beskrivningen av den påstådda skadan är emellertid ytterst vag och bygger på en förväxling mellan den ekonomiska skadan och den ideella skadan och det har inte åberopats någon bevisning för denna skada. Sökanden har dessutom begärt bestraffande skadestånd.

114 Europeiska unionens domstol har vidare i andra hand gjort gällande att sökanden inte har framlagt bevis för att det föreligger ett orsakssamband mellan den påstådda ideella skadan och det påstådda överskridandet av rimlig frist för dom. Den påstådda ideella skadan har enbart uppkommit till följd av att sökanden har åsidosatt konkurrensreglerna. Den påstått orimliga fristen för dom har inte förvärrat de ideella följderna av kommissionens konstaterande av en överträdelse, eftersom tribunalen fastställt konstaterandet av en överträdelse och det bötesbelopp som ålagts.

115 För det tredje har Europeiska unionens domstol i tredje hand gjort gällande att den ideella ersättningsbara skadan uppgår till högst 5000 euro.

116 För det första ska den ideella skada som bolagsledningen och de anställda i företaget påstås ha lidit bedömas, och för det andra den ideella skada som sökanden påstår sig ha lidit.

*1) Den ideella skada som bolagsorganen och de anställda i sökanden påstås ha lidit*

117 De yrkanden som framställts i ansökan avser enbart sökandens intressen och inte bolagsledningens eller de anställdas intressen. Sökanden har inte heller gjort gällande att det skett en överlåtelse av rättigheter eller att det föreligger en uttrycklig fullmakt som ger den behörighet att framställa ett yrkande om ersättning för den skada som har vållats dess bolagsledning och dess anställda.

118 Begäran om ersättning för den ideella skada som påstås ha vållats bolagsledningen och sökandens anställda ska således avvisas, eftersom det inte framgår av handlingarna att bolagsledningen och de anställda hade gett sökanden behörighet att väcka en skadeståndstalan i deras namn (se, för ett liknande resonemang, beslut av den 12 maj 2010, CPEM/kommissionen, C-350/09 P, ej publicerat, EU:C:2010:267, punkt 61, och dom av den 30 juni 2009, CPEM/kommissionen, T-444/07, EU:T:2009:227, punkterna 39 och 40).

119 Det har under alla omständigheter inte visats att bolagsledningen eller sökandens anställda har vållats skada. Sökanden har enbart kommit med påståenden och har inte lagt fram någon konkret bevisning som styrker den ångest eller det obehag som bolagsledningen eller de anställda i företaget lidit till följd av att den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 överskridits. Sökanden har inte heller visat att bolagsledningen och de anställda vållats direkt personlig skada som skiljer sig från den skada som sökanden personligen lidit.

120 Begäran om ersättning för den ideella skada som bolagsledningen och sökandens anställda påstås ha lidit ska följaktligen avvisas eller, i vart fall, ogillas som ogrundad.

*2) Den ideella skada som sökanden påstår sig har lidit*

121 Av rättspraxis framgår att när en sökande inte på något sätt har visat vare sig att en ideell skada föreligger eller hur stor den ideella skadan är måste den åtminstone visa att det kritiserade uppträdandet var så allvarligt att det kunde förorsaka sökanden en sådan skada (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2009, SELEX Sistemi Integrati/kommissionen, C-481/07 P, ej publicerad, EU:C:2009:461, punkt 38, dom av den 28 januari 1999, BAI/kommissionen, T-230/95, EU:T:1999:11, punkt 39, och dom av den 16 oktober 2014, Evropaïki Dynamiki/kommissionen, T-297/12, ej publicerad, EU:T:2014:888, punkterna 31, 46 och 63).

122 Det ska i detta avseende för det första påpekas att sökanden har åberopat att dess anseende har kränkts, bland annat i förhållande till dess investerare och kunder.

123 Det har emellertid inte framlagts någon bevisning för sökandens argumentation till stöd för att överskridandet av den rimliga fristen för dom var så allvarligt att det kunde ha en negativ inverkan på dess anseende, utöver den inverkan som beslut K(2005) 4634 hade.

124 Under dessa förhållanden kan konstateras att sökanden inte har visat att överskridandet av den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 leder till att dess anseende skadas.

125 Under dessa förhållanden räckte konstaterandet ovan i punkt 63 att den rimliga fristen för dom överskridits med hänsyn till överskridandets föremål och allvar för att återupprätta den påstådda kränkningen av sökandens anseende.

126 För det andra är den omständigheten att sökanden hamnat i en osäker situation, bland annat vad gäller frågan om den kommer att ha framgång med sin talan mot beslut K(2005) 4634, en inneboende del av varje domstolsförfarande. Dessutom kände sökanden nödvändigtvis till att mål T-54/06 präglades av ett visst mått av komplexitet och att denna komplexitet dels berodde på antalet parallella mål som successivt hade väckts vid tribunalen på olika rättegångsspråk mot beslut K(2005) 4634, dels behovet för den domstolen av att göra en fördjupad undersökning av omfattande handlingar, och särskilt behovet av att fastställa vilka faktiska omständigheter som är relevanta och pröva tvisten i materiellt hänseende.

127 Förfarandet i mål T-54/06 som sammanlagt varade fem år och nio månader överskred emellertid den föreskrivna varaktigheten som sökanden hade kunnat förutse bland annat vid ingivandet av dess talan. I förfarandet i mål T-54/06 förflöt dessutom tre år och tio månader mellan avslutningen av det skriftliga förfarandet och inledandet av den muntliga delen av förfarandet. Dessa tidsfrister kan inte motiveras av åtgärder för processledning, åtgärder för bevisupptagning eller av uppkomsten av rättegångsfrågor under förfarandet. Slutligen har sökanden genom sitt agerande inte bidragit till de förlängda handläggningstider som fastställts. Sökanden har tvärtom vid minst två tillfällen meddelat tribunalen att den inväntar ett avgörande och begärt brådskande behandling i mål T-54/06.

128 Under dessa förhållanden har den omständigheten att den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 överskridits lett till att sökanden hamnade i ett tillstånd av osäkerhet som gick utöver den osäkerhet som ett domstolsförfarande i allmänhet föranleder. Detta långvariga tillstånd av osäkerhet påverkade nödvändigtvis företagets beslutsplanering och förvaltning och medförde således en ideell skada.

129 För det tredje har den ideella skada som sökanden lidit till följd av det långvariga tillstånd av osäkerhet som den befann sig i, under omständigheterna i förevarande fall, inte kompenserats helt och hållet genom konstaterandet att den rimliga fristen för dom har överskridits.

130 Det bör i detta avseende för det första noteras att den ersättning som sökanden begärt som anförts ovan i punkt 112 avser ersättning för flera ideella skador och bland annat en kränkning av anseendet som inte har visats och som i vart fall har kompenserats i tillräcklig utsträckning genom konstaterandet att den rimliga fristen för dom har överskridits (se punkterna 122–125 ovan).

131 För det andra har domstolen slagit fast att det med beaktande av att det är nödvändigt att säkerställa iakttagandet av unionsrättens konkurrensregler inte är möjligt för unionsdomstolen att, enbart med anledning av att ett mål inte har prövats inom skälig tid, låta sökanden bestrida att det fanns skäl att ålägga böter eller ifrågasätta ett bötesbelopp när talan har ogillats med avseende på samtliga grunder som har åberopats mot tribunalens bedömning av detta bötesbelopp och de beteenden som detta ska beivra (dom av den 26 november 2013, Kendrion/kommissionen, C-50/12 P, EU:C:2013:771, punkt 87,

se även, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2009, Der Grüne Punkt – Duales System Deutschland/kommissionen, C-385/07 P, EU:C:2009:456, punkt 194, och dom av den 8 maj 2014, Bolloré/kommissionen, C-414/12 P, ej publicerad, EU:C:2014:301, punkt 105).

132 Härav följer att det faktum att rätten för en part att få sin sak prövad inom skälig tid har kränkts i samband med prövningen av en talan som väckts mot ett kommissionsbeslut genom vilket ett företag åläggs böter för överträdelse av unionens konkurrensregler inte kan leda till att de böter som ålagts genom detta beslut helt eller delvis upphävs (dom av den 26 november 2013, Groupe Gascogne/kommissionen, C-58/12 P, EU:C:2013:770, punkt 78, och dom av den 26 november 2013, Kendrion/kommissionen, C-50/12 P, EU:C:2013:771, punkt 88, se även, för ett liknande resonemang, dom av den 8 maj 2014, Bolloré/kommissionen, C-414/12 P, ej publicerad, EU:C:2014:301, punkt 107).

133 En metod för beräkning av ersättningen för den ideella skada som orsakats till följd av att fristen för rimlig dom överskridits som, såsom sökanden begärt, består i att en viss procentsats tillämpas på det bötesbelopp som ålagts av kommissionen skulle ge upphov till tvivel vad gäller nämnda bötesbelopp, trots att det inte har visats att det faktum att den rimliga fristen för dom i mål T-54/06 har överskridits har påverkat bötesbeloppet.

134 Sökandens yrkanden om ersättning för den påstådda ideella skadan genom nedsättning av det bötesbelopp som ålagts genom kommissionens beslut K(2005) 4634 ska således ogillas.

135 För det tredje kan, med beaktande av de bedömningar som gjort ovan i punkterna 126–134, och särskilt omfattningen av överskridandet av den rimliga fristen för dom, sökandens beteende, dess meddelande under förfarandet om att den inväntar ett avgörande, och att det är nödvändigt att säkerställa iakttagandet av unionsrättens konkurrensregler och en effektiv prövning av talan, i överensstämmelse med rätt och billighet (ex a equo et bono) fastställas att en ersättning om 6 000 euro för sökanden utgör skälig ersättning för den skada som den förorsakats genom de långvariga tillstånd av osäkerhet som den befann sig i under förfarandet i mål T-54/06.

***c) Ränta***

136 Sökanden har genom sitt tredje yrkande begärt att dröjsmålsränta ska utgå på den ersättning som den kan tilldelas från och med den 26 november 2013..

137 För det andra vad gäller dröjsmålsränta framgår av rättspraxis att skyldigheten att betala sådan ränta i princip uppkommer den dag då dom, där skyldigheten att betala ersättning bekräftas, meddelas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 juni 1990, Sofrimport/kommissionen, C-152/88, EU:C:1990:259, punkt 32 och där angiven rättspraxis).

138 För det Vid fastställandet av räntesatsen för dröjsmålsränta ska artikel 83.2 b och artikel 111.4 a i kommissionens delegerade förordning (EU) nr 1268/2012 av den 29 oktober 2012 om tillämpningsföreskrifter för Europaparlamentets och rådets förordning (EU, Euratom) nr 966/2012 om finansiella regler för unionens allmänna budget (EUT L 362, 2012, s. 1) beaktas. Enligt dessa bestämmelser ska räntesatsen för fordringar som inte återbetalats inom tidsfristen vara den räntesats som Europeiska centralbanken tillämpar på sina huvudsakliga refinansieringstransaktioner och som offentliggörs i *Europeiska unionens officiella tidning*, C-serien; den räntesats som används ska vara den som gäller den första kalenderdagen i den månad då förfallodagen infaller, ökad med tre och en halv procentenheter.

139 På det skadestånd som avses ovan i punkterna 109 och 135 ska i förevarande fall dröjsmålsränta utgå från dagen för avkunnandet av förevarande dom till dess hela det nämnda skadeståndet betalats.

140 Räntesatsen för dröjsmålsräntan motsvarar således den räntesats som ECB tillämpar på huvudsakliga refinansieringstransaktioner, höjd med tre och en halv procent.

*d) Slutsats avseende skadeståndsbeloppet och räntan*

141 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska förevarande talan delvis vinna bifall, i den del den syftar till ersättning för den skada som sökanden lidit till följd av att tribunalen inte meddelat dom i mål T-54/06 inom rimlig frist.

142 Det skadestånd som ska betalas till sökanden som ersättning för den skada som företaget lidit till följd av betalning av de extrakostnader som uppstått i samband med ställandet av bankgarantier uppgår till 588 769,18 euro.

143 Det skadestånd som ska betalas till sökanden som ersättning för den ideella skada som åsamkats uppgår till 6000 euro.

144 På det skadestånd som avses ovan i punkterna 142 och 143 ska dröjsmålsränta utgå under de förhållanden som anges ovan i punkterna 139 och 140.

145 Talan ogillas i övrigt.

**IV. Rättegångskostnader**

146 Enligt artikel 134.1 i rättegångsreglerna ska tappande rättegångsdeltagare förpliktas att ersätta rättegångskostnaderna, om detta har yrkats. I beslut av den 6 januari 2015, Kendrion/Europeiska unionen (T-479/14, ej publicerat, EU:T:2015:2), ogillades emellertid den invändning om rättegångshinder som Europeiska unionens domstol gjorde och det förordandes om att beslut om rättegångskostnaderna skulle meddelas senare. Unionen, företrädd av Europeiska unionens domstol, ska således förpliktas att bära sina rättegångskostnader och ersätta de rättegångskostnader som åsamkats sökanden och som är hänförliga till den invändning om rättegångshinder som ledde fram till beslutet av den 6 januari 2015, Kendrion/Europeiska unionen (T-479/14, ej publicerat, EU:T:2015:2).

147 Enligt artikel 134.3 i rättegångsreglerna kan tribunalen, om rättegångsdeltagarna ömsom tappar målet på en eller flera punkter, besluta att kostnaderna ska delas. Tribunalen får emellertid besluta att en rättegångsdeltagare ska ersätta en annan deltagares rättegångskostnader, om det framstår som skäligt med hänsyn till omständigheterna i målet.

148 Sökanden har i förevarande fall delvis vunnit framgång med sin talan vad gäller yrkandena i sak. Den har emellertid till stora delar tappat målet såvitt avser yrkandet om ersättning. Under dessa förhållanden och mot bakgrund av samtliga omständigheter i fallet ska vardera parten förpliktas att bära sin rättegångskostnad.

149 Enligt artikel 138.1 i rättegångsreglerna ska medlemsstater och institutioner som har intervenerat bära sin rättegångskostnad. Kommissionen ska således bära sin rättegångskostnad.

Mot denna bakgrund beslutar

TRIBUNALEN (tredje avdelningen i utökad sammansättning)

följande:

1) **Europeiska unionen, företrädd av Europeiska unionens domstol, ska betala ett skadestånd på 588 769,18 euro till Kendrion NV för den ekonomiska skada som åsamkats detta bolag på grund av att handläggningstiden i det mål som gav upphov till dom av den 16 november 2011, Kendrion mot kommissionen (T-54/06, ej publicerad), EU:T:2011:667) var för lång.**

2) **Unionen, företrädd av Europeiska unionens domstol, ska betala ett skadestånd på 6 000 euro till Kendrion för den ideella skada som åsamkats detta bolag på grund av att handläggningstiden i mål T-54/04 var för lång.**

3) **För de skadestånd som avses i punkterna 1 och 2 ska utgå dröjsmålsränta från tidpunkten för denna dom och fram till att full betalning har skett, enligt den sats som fastställts av Europeiska centralbanken (ECB) för bankens viktigaste refinansieringstransaktioner, höjd med tre och en halv procent.**

4) **Talan ogillas i övrigt.**

5) **Unionen, företrädd av Europeiska unionens domstol, ska, förutom sina egna rättegångskostnader, ersätta de rättegångskostnader som åsamkats Kendrion och som är hänförliga till den invändning om rättegångshinder som ledde fram till beslutet av den 6 januari 2015, Kendrion/Europeiska unionen (T-479/14, ej publicerad, EU:T:2015:2)**

6) **Kendrion och unionen, företrädd av Europeiska unionens domstol, ska bära sina respektive kostnader i det mål som ledde fram till denna dom.**

7) **Europeiska kommissionen ska bära sina rättegångskostnader.**

Papasavvas Labucka Bieliūnas

Kreuschitz Forrester

Avkunnad vid offentligt sammanträde i Luxemburg den 1 februari 2017.

Underskrifter

# Innehållsförteckning

I. Bakgrund till tvisten ..... 2

II. Förfarandet och parternas yrkanden ..... 2

III. Rättslig bedömning ..... 4

A. Prövning i sak ..... 4

B. Prövning i sak ..... 5

1. Påståendet att en rimlig frist för dom i mål T-54/06 har överskridits ..... 6

2. Den påstådda skadan och förekomsten av ett orsakssamband ..... 8

a) Den påstådda ekonomiska skadan och förekomsten av ett orsakssamband ..... 9

1) Inledande synpunkter ..... 9

2) Betalning av ränta på bötesbeloppet ..... 10

3) Betalning av kostnaderna för bankgarantin ..... 11

4) Bedömning av den ekonomiska skada som orsakats ..... 13

b) Påstådd ideell skada och förekomsten av orsakssamband ..... 14

1) Den ideella skada som bolagsorganen och de anställda i sökanden påstås ha lidit ..... 15

2) Den ideella skada som sökanden påstår sig har lidit ..... 15

c) Ränta ..... 17

d) Slutsats avseende skadeståndsbeloppet och räntan ..... 18

IV. Rättegångskostnader ..... 18